

Ekonomistyrning (2FE255)

Tentamen lördag 22 april 2017, kl. 09.00-12.00

Tillåtna hjälpmedel: Miniräknare (dock inte i mobiltelefon) och ordbok (engelsk-svensk, svensk-engelsk alternativt engelsk-hemlandsspråk)

Tentamenstid: 3 timmar

Tentamen omfattar 14 frågor och kan totalt ge 25 poäng.

- Frågorna 1-9 är faktafrågor som ger 1 poäng vardera. Ett svarsalternativ är mest rätt.
- Frågorna 10-13 är förståelsefrågor som ger max 2 poäng vardera. Svar ska avges med en (1) mening per delfråga. Svar med fler än en (1) mening per delfråga ger avdrag.
- Fråga 14 är en analysfråga. Svaret ger max 8 poäng enligt bifogade poängkriterier.

Tentamenssansvarig: Lars Frimanson. Lars finns tillgänglig på tel. 070-3076620.

Betygsgränser: För G krävs 16 poäng och för VG krävs 23 poäng. Eventuella pluspoäng för under ordinarie termin slutförda gruppuppgifter adderas till poäng från tentamen.

Endast svarsblanketten ska lämnas in. Glöm inte att skriva ditt anonymitetsnummer. Denna frågedel ska ej lämnas in och således ej häftas samman med svarsblanketten.

Besvara alla frågor på avsedd plats i svarsblanketten. Svar på förståelsefrågor och analysfrågan avges inom markerade rutor. OBS! Det som står i rutorna är den text som rättas. Text på baksidor eller utanför rutor bedöms ej!

Skriv läsligt. Oläsliga svar kan inte bedömas och ger därför inga poäng.

Skrivningsresultat meddelas via Studentportalen senast fredag 5 maj. Lösningar är tillgängliga när skrivningsresultaten anslås.

Tid och plats för tentamensutlämning meddelas när resultaten anslås.

Lycka till!

Janina, Göran & Lars

FAKTAFRÅGOR - Ange ett (1) svar. Ett svarsalternativ per fråga är mest rätt.

Fråga 1 (1 poäng):

Enligt kursboken gör decentralisering så att ekonomistyrning inriktas mot:

- A. Top-down funktionen
- B. Bottom-up funktionen
- C. Både top-down och bottom-up funktionerna

Svar: C. Se kap 1.

Fråga 2 (1 poäng):

Enligt kursboken kommer en lågkostnadsstrategi innebära en mer strikt (tight) kostnadsstyrning för att:

- A. Ägarna uppfattar att omgivningen är relativt förutsägbar
- B. Ledning uppfattar att omgivningen är relativt förutsägbar
- C. Mellanchefer uppfattar att omgivningen är relativt förutsägbar

Svar: B. Se kap 4.

Fråga 3 (1 poäng):

Sherman et al. visar att känsla av kontroll är negativt korrelerat med stress hos ledare som:

- A. Har större inflytande
- B. Har direkt ansvar för många underlydande
- C. Har få underlydande och lite inflytande

Svar: A. Se artikeln

Fråga 4 (1 poäng):

I artikeln av Lind & Strömsten redogörs för under vilka förutsättningar kundsegmentsanalys (customer segment profitability analysis) är rimlig. Den analysmetoden är rimlig när interorganisatoriska relationer karaktäriseras av:

- A. Högt tekniskt gränssnitt och högt organisatoriskt gränssnitt
- B. Lågt tekniskt gränssnitt och lågt organisatoriskt gränssnitt
- C. Lågt tekniskt gränssnitt och högt organisatoriskt gränssnitt

Svar: B Se artikeln

Fråga 5 (1 poäng):

Enligt Eskenazi et als. artikel är hög funktionalitet i spegelneuronsystemet hos controllers positivt korrelerat med deras benägenhet att ge efter för socialt tryck från chefer för att de är mer känsliga för...

- A) ... monetära incitament
- B) ... andras emotioner
- C) ... fusk och oegentligheter

Svar: B se artikeln

Fråga 6 (1 poäng):

Enligt kursboken innebär ackumulering av fasta kostnader och vinster (Upstream fixed costs and profits) vid intern handel att:

- A. Köparen betraktar internpriset som en rörlig kostnad
- B. Köparen betraktar internpriset som en fast kostnad
- C. Köparen betraktar internpriset som en fast kostnad och vinst

Svar: A. Se kap. 8.

Fråga 7 (1 poäng):

Enligt kursboken innebär "management control by managerial inputs" styrning av:

- A. Delegeringsbeslut
- B. Befordringsbeslut
- C. Kostnadsbeslut

Svar: B. Se kap. 2

Fråga 8 (1 poäng):

Agency theory (Agent-Principal teorin) är en teori som enligt kursboken kan kritiseras därför att:

- A. Agenter agerar rationellt
- B. Teorin bygger på för komplexa antaganden
- C. Belöningar kan öka agents manipulation av information

Svar: C. Se kap. 7.

Fråga 9 (1 poäng):

Enligt kursboken innebär produktivitet (efficiency) och effektivitet (effectiveness) att:

- A. Produktivitet relaterar output till input och effektivitet relaterar input till mål
- B. Produktivitet relaterar output till mål och effektivitet relaterar input till output
- C. Produktivitet relaterar output till input och effektivitet relaterar output till mål

Svar: C. Se kap 6.

FÖRSTÅELSEFRÅGOR

- Svara med en (1) mening per delfråga. Svar med fler än en (1) mening per delfråga ger poängavdrag.

Fråga 10 (2 poäng):

I kursboken anges, enligt motivationsutträngningsteorin (Motivation Crowding Theory), att externa belöningar kan öka total motivation på två principiella sätt. Förklara kortfattat hur. Ge en förklaring under A och en under B.

Svar: **A) Genom att lägga till en extern belöning och liknande svar**
B) Genom att ta bort en extern belöning och liknande svar.
Och liknande svar. Se kap. 11

Fråga 11 (2 poäng):

I artikeln av Lewis et al. diskuteras att sambandet mellan ekonomistyrning (management control) och självbestämmande (employee empowerment) är en paradox. A) Förklara kort vad det innebär. B) Beskriv kortfattat skillnaden mellan "obstructive empowerment" och "illusory empowerment".

Svar: **A) Ekonomistyrning och självbestämmande utesluter inte varandra, mer styrning kräver mer självbestämmande och vice versa**
B) Låg psykologisk och hög strukturellt självbestämmande (obstructive empowerment) och hög psykologisk och låg strukturell självbestämmande (illusory empowerment)
Och liknande svar. Se artikeln

Fråga 12 (2 poäng):

Enligt kursboken består alla styrsystem (management control systems) av ett antal element. Beskriv kortfattat två sådana element, ett under A och ett under B.

Svar: **Beskrivningar av Detector, Aessor, Effector, Communications network, Predictive model, Control device eller Entity/Process being controlled**
Och liknande svar. Se kap. 2

Fråga 13 (2 poäng):

I artikeln av Tetlock diskuteras att det sociala acceptansmotivet styr hur människor reagerar när de hålls ansvariga. A) Förklara vad det sociala acceptansmotivet innebär. B) Nämn ett (1) annat motiv som kan konkurrera med det sociala acceptansmotivet.

Svar: **A) Man söker först acceptans hos dem med makt över resurser**
B) Uppnå kognitiv kontroll och kausala strukturer, Minimera mental ansträngning, Maximera fördelar och minimera nackdelar med sociala relationer, Hålla sig till sina principer och övertygelser
Och liknande svar. Se artikeln

ANALYSFRÅGA

- Din uppgift är att besvara frågan med hjälp av relevanta *begrepp* och *samband*.
- Du behöver inte referera till litteratur.

POÄNGKRITERIER FÖR ANALYSFRÅGAN

0 poäng ges för uppgift som inte besvarats eller besvarats utan analys och utan redovisning av relevanta begrepp och samband i ämnesinnehåll.

2 poäng ges för svar som saknar analys och visar brister i redovisningen av begrepp och samband och inte klart refererar till ämnesinnehåll.

4 poäng ges till svar som uppvisar en *inte helt genomarbetad analys* av uppgiften, men som redovisar *vissa* begrepp och samband baserade på ämnesinnehåll.

6 poäng ges till svar som visar en *relativt genomarbetad analys* av uppgiften och som *relativt uttömmande* redovisar begrepp och samband baserade på ämnesinnehåll.

8 poäng ges till svar som, utöver kriterierna ovan, dessutom visar tecken på ett *självständigt* och *väl genomtänkt* resonering.

Fråga 14 (8 poäng):

Din uppgift är att använda Marginson et al.'s begreppsapparat och analysera och motivera hur du skulle utvärdera A) en chef för en standardkostnadsenhet (engineered expense centre) jämfört med B) en chef för en renodlad kostnadsenhet (discretionary expense centre).

TIPS! Skissa först på ett kladdpapper innan du bestämmer dig och skriver ditt slutgiltiga svar i svarsblanketten.

Svar: Rättningen bygger på en samlad bedömning av användning av relevanta *begrepp* och *samband* enligt poängkriterierna. Se artikeln.